

PREDLAGAČ: GRADSKO VEĆE

PREDLOG

Na osnovu člana 33. stav 1. tačka 21. Statuta Grada Subotice „Službeni list Grada Subotice“, br. 27/2019 - prečišćen tekst, 13/2021 i 16/2021) i člana 41. stav 1. Zakona o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti („Službeni glasnik RS“ br. 36/09, 30/10-dr. Zakon, 88/10, 38/15, 113/17 i 113/17-dr. zakon i 49/2021),

Skupština Grada Subotice, na.....sednici održanoj dana.....godine, donela je

ODLUKU

o usvajanju Lokalnog akcionog plana zapošljavanja za 2023. g. za Grad Suboticu

Član 1.

Usvaja se Lokalni akcioni plan zapošljavanja za 2023.g za Grad Suboticu, koji je u prilogu ove odluke i čini njen sastavni deo.

Član 2.

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Grada Subotice“.

O b r a z l o ž e n j e

uz predlog predloga Odluke o usvajanju Lokalnog akcionog plana zapošljavanja za 2023.g. za Grad Suboticu

Pravni osnov: Člana 33. stav 1. tačka 21. Statuta Grada Subotice („Službeni list Grada Subotice“, br. 27/2019 - prečišćen tekst, 13/2021 i 16/2021) i člana 41. stav 1. Zakona o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti („Službeni glasnik RS“ br. 36/09, 88/10, 38/15, 113/17 i 113/17-dr. zakon i 49/2021).

Razlozi za donošenje:

Lokalni akcioni plan zapošljavanja za 2023. godinu za Grad Suboticu predstavlja osnovni instrument sprovođenja aktivne politike zapošljavanja na lokalnom nivou u 2023. godini, kojim se definišu ciljevi i prioriteti politike zapošljavanja na nivou grada i utvrđuju programi i mere koje će se realizovati, kako bi se dostigli postavljeni ciljevi i omogućilo održivo povećanje zaposlenosti.

Član 41. stav 1. Zakona o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti („Službeni glasnik RS“ br. 36/09, 30/10-dr. Zakon, 88/10, 38/15, 113/17 i 113/17-dr. zakon i 49/2021) propisuje da nadležni organ lokalne samouprave može, po pribavljenom mišljenju lokalnog saveta, usvojiti lokalni planski dokument u oblasti zapošljavanja u skladu sa propisima kojima se uređuje planski sistem. Dana 18.01.2023. godine, na 19. sednici Saveta za zapošljavanje Grada Subotice dato je pozitivno mišljenje o nacrtu Lokalnog akcionog plana zapošljavanja za 2023. godinu za Grad Suboticu.

Na osnovu navedenog predlaže se donošenje kako je dato u materijalu.

Izvršilac: Skupština Grada Subotice i Gradska uprava Grada Subotice.

Izvori sredstava potrebnih za realizaciju: Za realizaciju ove Odluke obezbeđena su sredstva u budžetu Grada Subotice.

LOKALNI AKCIONI PLAN ZAPOŠLJAVANJA za 2023. GODINU

GRAD SUBOTICA

Суботица
Szabadka
Subotica

Januar, 2023. godine

SADRŽAJ

Lista akronima _____	3
Uvodna razmatranja _____	4
Situaciona i ekonomska analiza _____	5
Stanje i tokovi na lokalnom tržištu rada _____	10
Prioriteti politike zapošljavanja _____	19
Mapiranje zainteresovanih strana u procesu izrade lokalnog akcionog plana zapošljavanja _____	19
SWOT analiza _____	21
Mere aktivne politike zapošljavanja u 2023. godini _____	22

LISTA AKRONIMA

LS	-	Lokalna samouprava
LSZ	-	Lokalni savet za zapošljavanje
MSP	-	Mala i srednja preduzeća
APV	-	Autonomna pokrajina Vojvodina
RS	-	Republika Srbija
OSI	-	Osobe sa invaliditetom
NVO/OCD	-	Organizacija civilnog društva
KZM	-	Kancelarija za mlade
NAPZ	-	Nacionalni akcioni plan zapošljavanja
ECR	-	Edukativni centar Roma
RRA	-	Regionalna razvojna agencija

U skladu sa Zakonom o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti („Službeni glasnik RS”, br. 36/2009, 88/2010, 38/2015, 113/2017, 113/2017 - dr. zakon i 49/2021) Lokalni akcioni plan zapošljavanja, predstavlja osnovni instrument sprovođenja aktivne politike zapošljavanja na godišnjem nivou na području Grada Subotice.

Lokalni akcioni plan zapošljavanja usklađen je sa postojećim nacionalnim dokumentom zapošljavanja – Akcioni plan za period od 2021. do 2023. godine za sprovođenje Strategije zapošljavanja u Republici Srbiji za period od 2021. do 2026. godine (u daljem tekstu Akcioni plan), Službeni glasnik RS”, broj 30/21. Akcioni plan predstavlja operacionalizaciju Strategije zapošljavanja u Republici Srbiji za period od 2021. do 2026. godine („Službeni glasnik RS”, broj 18/21 i 36/2021 - ispr.), a u izradi ovog dokumenta i definisanju ciljeva i prioriteta politike zapošljavanja učestvovali su socijalni partneri, relevantne institucije i ostale zainteresovane strane.

Nakon uspešne realizacije Lokalnog akcionog plana za 2022. godinu putem kojeg je zaposleno 66 lica (16 lica putem subvencija za samozapošljavanje, 24 lica putem subvencije za zapošljavanje lica iz kategorije teže zapošljivih lica i 26 lica putem javnih radova – tehnička podrška) i Lokalnog akcionog plana za 2021. godinu putem koga je zaposleno 73 lica (25 lica u okviru subvencije poslodavcima za zapošljavanje teže zapošljivih kategorija, 19 lica u okviru subvencija za samozapošljavanje i putem javnih radova – tehnička podrška 29 lica), Savet za zapošljavanje grada Subotice je dao inicijativu stručnim službama za izradu Lokalnog akcionog plana zapošljavanja za 2023. godinu. Tokom 2020. godine usled pandemije virusa KOVID 19 nisu realizovane mere aktivne politike zapošljavanja, dok su u 2021. godini uspešno sprovedene mere aktivne politike zapošljavanja, kao i tokom 2022. godine.

U okviru mere subvencije poslodavcima za zapošljavanje teže zapošljivih kategorija utrošeno je u 2022. godini 4.840.000,00 dinara, za meru aktivne politike zapošljavanja – subvencije za samozapošljavanje utrošeno je 4.860.000,00 dinara, dok je za meru javni radovi – tehnička podrška utrošeno 4.194.701,60 dinara.

Tokom 2021. i 2022. godine godine kroz saradnju Grada Subotice i NSZ uspešno su realizovane mere aktivne politike zapošljavanja.

Polazeći od opšteg cilja Strategije zapošljavanja u Republici Srbiji za period od 2021. do 2026. godine, a koja se odnosi na uspostavljanje stabilnog i održivog rasta zaposlenosti zasnovane na znanju i dostojanstvenom radu, proizašli su posebni ciljevi koji uključuju:

- 1) Ostvaren rast kvalitetne zaposlenosti kroz međusektorske mere usmerene na unapređenje ponude rada i tražnje za radom;
- 2) Unapređen položaj nezaposlenih lica na tržištu rada;
- 3) Unapređen institucionalni okvir za politiku zapošljavanja.

Lokalni akcioni plan zapošljavanja za 2023. godinu obezbeđuje usklađenost sa sektorskim politikama i tekućim reformskim procesima od značaja i uticaja na oblast politike zapošljavanja.

Lokalni akcioni plan zapošljavanja za grad Suboticu za 2023. godinu (u daljem tekstu: LAPZ 2023) predstavlja osnovni instrument sprovođenja aktivne politike zapošljavanja na lokalnom nivou u 2023. godini, definiše ciljeve i prioritete politike zapošljavanja na lokalnom nivou i utvrđuje

programe i mere koje će se realizovati kako bi se dostigli postavljeni ciljevi i omogućilo održivo povećanje zaposlenosti.

LAPZ 2023 sadrži sve elemente predviđene članom 39. Zakona o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti („Službeni glasnik RS”, br. 36/2009, 88/2010, 38/2015, 113/2017, 113/2017 - dr. zakon i 49/2021):

- Makroekonomski okvir za stvaranje i primenu politike zapošljavanja,
- Stanje i tokove na tržištu rada za narednu godinu,
- Ciljeve i prioritete politike zapošljavanja,
- Programe i mere aktivne politike zapošljavanja za narednu godinu, sa odgovornostima za njihovo sprovođenje i potrebnim sredstvima,
- Finansijski okvir za politiku zapošljavanja i izvore finansiranja,
- Nosioce poslova realizacije LAPZ - a,
- Kategorije teže zapošljivih lica koje imaju prioritet u uključivanju u mere aktivne politike zapošljavanja,
- Indikatore uspešnosti realizacije programa i mera i
- Druge elemente.

U definisanje i izradu lokalnog akcionog plana zapošljavanja za grad Suboticu za 2023. godinu bili su uključeni socijalni partneri, predstavnici relevantnih institucija i drugi lokalni akteri zapošljavanja, sa ciljem svestranog sagledavanja problematike zapošljavanja i stvaranja mogućnosti za kvalitetniju realizaciju planiranih programa i mera zapošljavanja na lokalnom nivou.

SITUACIONA I EKONOMSKA ANALIZA

Geografski položaj

Grad Subotica se nalazi u blizini državne granice Republike Srbije i Republike Mađarske na 46° 05' 55'' severne geografske širine i 19° 39' 47'' istočne geografske dužine. Kao najseverniji grad i drugi po veličini grad u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini, Grad Subotica se nalazi u Severnobačkom okrugu i zahvata površinu od 1.007 kvadratnih kilometara. Prosečna nadmorska visina Subotice je 114 m, 40 m iznad nivoa Tise kod Kanjiže i 32 m iznad nivoa Dunava kod Baje (Mađarska). Grad Subotica se graniči sa četiri jedinice lokalne samouprave i to sa: Gradom Somborom, Opštinom Bačka Topola, Opštinom Senta i Opštinom Kanjiža.

Kroz teritoriju grada, prolazi tranzitni panevropski put E-75, preko koga je Subotica povezana sa Mađarskom na severu i preko Beograda sa Južnom Evropom na jugu. U samom gradskom naselju Subotica, ukrštaju se magistralni pravci prema Novom Sadu, Somboru, Horgošu i Senti. U blizini grada nalazi se veliki broj graničnih prelaza od kojih su Horgoš i Kelebija najfrekventniji. Posebno značajan faktor i komparativna prednost u budućem periodu za razvoj Grada Subotice jeste izgradnja brze pruge koja će omogućiti značajne benefite za razvoj Grada, odnosno daljem pozicioniranju Grada Subotice kao privredno – ekonomskog centra i prepoznatljive i poželjne destinacije za život.

Središte grada i okruge je gradsko naselje Subotica. Pored gradskog naselja Subotice, grad obuhvata i sledeća naselja: Bajmok, Bački Vinogradi, Bačko Dušanovo, Bikovo, Višnjevac, Gornji Tavankut, Donji Tavankut, Đurđin, Kelebija, Ljutovo, Mala Bosna, Mišićevo, Novi Žednik, Palić, Stari Žednik, Hajdukovo, Čantavir i Šupljak.

Na osnovu podataka iz popisa stanovništva, domaćinstava i stanova 2011. godine, Grad Subotica je imao 141.554 stanovnika. Usled negativnog prirodnog priraštaja i sve učestalijih migracija

stanovništva, broj stanovnika je u konstantnom opadanju. Kretanje ukupnog broja stanovništva opštine Subotica do 1981. godine beleži tendenciju rasta, a od 1981. godine do poslednjeg popisa 2011. godine uočena je negativna tendencija.

Podatke o stvarnom broju stanovnika i njegovom kretanju u Gradu Subotici ćemo dobiti kroz popis koji je sproveden tokom 2022. godine nakon obrade i zvaničnog objavljivanja rezultata, a tabela u nastavku nam daje neke okvirne procene kretanja broja stanovnika:

Tabela 1 Procena demografske slike Grada Subotice¹

Pokazatelji	Subotica	Srbija
Ukupan broj (popis 2011)	141.551	7.186.862
Procenjen broj stanovnika (2020)	135.678	6.926.705
Stopa prirodnog priraštaja (2020)	-7.56	- 5.3

Analizirajući tabelu broj 1 uočavamo da je na osnovu sprovedenih procena projektovano da broj stanovnika Grada Subotice iznosi 135.678, što predstavlja negativni prirodni priraštaj od 7,56, što je znatno više u odnosu na negativni prirodni priraštaj u 2020. godini na području Republike Srbije koji se kretao na nivou od 5,3. U ovom periodu Grad Subotica je imao za 5.873 stanovnika manje.

Razvoj stanovništva Subotice karakterišu tri globalna demografska procesa:

- (1) ukupna depopulacija (pad broja stanovnika);
- (2) prirodna depopulacija (broj umrlih stanovnika prevazilazi broj živorođene dece) i
- (3) demografsko starenje.

Tokom 90 - tih godina prošlog veka došlo je do brojnih društveno - ekonomskih i političkih promena koje su uticale na kretanje broja stanovnika. Najveći uticaj na demografske promene imala su velika migraciona kretanja koja su doprinela prilivu izbeglih i raseljenih lica u Suboticu, s jedne strane, dok je ekonomska i politička nestabilnost doprinela povećanom odlasku u inostranstvo, s druge strane. Složen bilans ovih kretanja samo je jedna komponenta ukupne dinamike, a u sadejstvu sa prirodnim kretanjem koje karakteriše nastavak biološke depopulacije doveli su do smanjenja broja stanovnika.

Industrija Subotice je kroz svoj dosadašnji razvoj bila više nego raznovrsna. Pored prehrambene industrije u raznim svojim podsektorima, intenzivno su se razvijali elektro - metalni kompleks, hemijska industrija, industrija tekstila, proizvodnja obuće, čarapa, štamparije i građevinarstvo. Ove bi se industrije i u narednom periodu trebale intenzivno razvijati, jer raspolažu potrebnim resursima (kapaciteti, znanje i iskustvo, potrebna radna snaga, sirovinaska osnova ili raspoložive komponente, tržište).

Kada je reč o malim i srednjim preduzećima, ona su koncentrisana uglavnom u oblasti trgovine i usluga, a kada je reč o prerađivačkoj industriji, ima ih u oblasti prehrambene industrije, prerade plastike, tekstilne industrije. Posmatrajući strukturu privrede grada prema delatnostima, zaključuje se da najveći broj privrednih društava i preduzetnika deluje u okviru sledećih sektora: trgovina na veliko i trgovina na malo, kao i popravka motornih vozila i motocikala. MSP koja su svoje poslovanje započeli u krugu svojih domaćinstava, danas se susreću sa problemom nedostatka prostora za širenje poslovanja, budući da je prostor ograničen ili čak obavljanje delatnosti stvara buku i drugu smetnju u odnosu na stambeno okruženje.

¹ Plan razvoja - Grad Subotica 2023-2032, Subotica 2022. godine, str. 15.

Privredne tokove i kretanje privrede na nivou Grada Subotice najbolje ilustruju podaci o broju privrednih subjekata u odgovarajućim organizacionim formama

Tabela 2 Broj privrednih subjekata na području Grada Subotice u periodu od 2018 – 2021. godine²

Grad Subotica	2018	2019	2020	2021
Broj privrednih društava	3.959	3.461	3.429	3.394
Broj preduzetnika	3.893	4.034	4.070	4.220
Broj privrednih društava na 1000 stanovnika	29	25	25	25
Broj preduzetnika na 1000 stanovnika	28	30	30	31

Tabela broj 2 na pokazuje da se broj privrednih društava na području Grada Subotice u periodu od 2018. do 2021. godine smanjivao, tako da je 2021. godine bilo najmanje privrednih društava i broj se kretao na nivou od 3.394 privredna društva. Za razliku od privrednih društava broj preduzetnika je 2021. godine dosegao najviši broj u posmatranom periodu i 2021. godine se kretao na nivou od 4.220 preduzetnika. Na području Grada Subotice 2021. godine broj privrednih društava na 1.000 stanovnika je bio 25, dok se broj preduzetnika na 1.000 stanovnika kretao na nivou od 31 preduzetnika.

Tabela 3 nam pokazuje ukupne prihode koje su ostvarili privredna društva i preduzetnici na području Grada Subotice od 2017. do 2020. godine:

Tabela 3 Pregled ostvarenih ukupnih poslovnih prihoda privrednih društava i preduzetnika u periodu od 2017 – 2020. godine³

Grad Subotica	2017	2018	2019	2020
Ukupni poslovni prihodi privrednih društava, hilj. RSD	185.754.371	194.300.859	215.793.365	219.236.885
Ukupni poslovni prihodi preduzetnika, hilj. RSD	4.663.823	5.075.058	10.357.076	10.436.995

Analizirajući prethodnu tabelu uočavamo da su privredna društva na području Grada Subotice najniži ukupan poslovni prihod ostvarila 2017. godine i iznosio je 185.754.371 u hiljadama dinara, dok je najviši ukupan poslovnih prihod ostvaren kod privrednih društava 2022. godine i iznosio je 219.236.885 u hiljadama dinara. Ova tendencija je posebno uočljiva kod preduzetnika koji su 2020. godine ostvarili najviši ukupan poslovni prihod u iznosu od 10.436.995 hiljada dinara, što je znatno više nego 2017. godine kada su preduzetnici ostvarili ukupan poslovnih prihod u iznosu od 4.663.823 hiljade dinara.

Kako bismo sagledali i obuhvatili potrebne podatke za izradu lokalnog akcionog plana zapošljavanja obuhvatićemo podatke koji se odnose na kretanja, karakteristike i specifičnosti radne snage.

² Plan razvoja - Grad Subotica 2023-2032, Subotica 2022. godine, str. 34.

³ Plan razvoja - Grad Subotica 2023-2032, Subotica 2022. godine, str. 35.

Ukoliko posmatramo obrazovnu strukturu stanovništva Grada Subotice prema podacima iz popisa od 2011. godine, budući da rezultate popisa iz 2022. godine još nemamo, možemo pomoću sledeće tabele radi lakšeg razumevanja prikazati obrazovnu strukturu stanovništva Grada Subotice:

Tabela 4 Obrazovna struktura stanovništva Grada Subotice⁴

Stanovništvo (15+ godina)	Popis 2011
Sa osnovnim obrazovanjem	28.294
Sa srednjim obrazovanjem	60.727
Sa višim obrazovanjem	6.402
Sa visokim obrazovanjem	10.839
UKUPNO:	106.262

Tabela 4 nam pokazuje da najveći broj stanovnika Grada Subotice posmatrano sa aspekta obrazovanja ima srednju stručnu spremu i taj broj se kreće na nivou od 60.727 stanovnika ili 57,15% ukupno obrazovanog stanovništva, dok je najmanje učešće stanovnika sa višim obrazovanjem i kreće se na nivou od 6.402 stanovnika ili 6,02% i stanovnika sa visokim obrazovanjem čiji se broj kreće na nivou od 10.839 stanovnika ili 10,20%.

Naredna tabela nam pokazuje podatke o radnoj snazi u pogledu raznih vidova nezaposlenosti na dan 31. decembra 2022. godine:

Tabela 5 Rekapitulacija podataka o radnoj snazi u pogledu kretanja na tržištu rada za Grad Suboticu na dan 31. decembra 2022. godine.⁵

Stanje na dan 31. decembra 2022. godine	Ukupno	Žene
Broj aktivno nezaposlenih lica	3.550	1.798
Broj privremeno nesposobnih ili nesprenih za rad	259	196
Broj nezaposlenih lica – stranac ili lice bez državljanstva	13	10

Analizirajući tabelu broj 5 možemo zaključiti da je broj aktivno nezaposlenih lica na dan 31. decembra 2022. godine na području Grada Subotice 3.550, od čega žene čine 1.798 lica ili 50,65 %. Broj privremeno nesposobnih ili lica nesprenih za rad se kreće na nivou od 259 lica od čega žene čine 196 lica (75,67%). Kada posmatramo nezaposlena lica koja su stranci ili bez državljanstva njihov broj se kreće na nivou od 13 lica, od čega žene čine 10 lica (76,92%).

U cilju efikasnog rešavanja problema ekonomske stagnacije i smanjenja stope nezaposlenosti, Grad Subotica je prepoznao uspešnu formulu i pokrenuo aktivnosti sa ciljem privlačenja domaćih i stranih investicija. Pored otvaranja novih radnih mesta, realizacijom investicija stižu se mnogi preduslovi priliva sredstava u budžet Grada pre svega kroz naplatu poreza na zarade i poreza na imovinu. Treba imati u vidu činjenicu da će pojedina javna i javno komunalna preduzeća dugoročno naplaćivati energente i pružati usluge investitorima, investitori imaju tendenciju angažovanja lokalnih projektantskih i građevinskih operativa, kao i angažovanje manjih lokalnih firmi i

⁴ Plan razvoja - Grad Subotica 2023-2032, Subotica 2022. godine, str. 17.

⁵ Izvor: Nacionalna služba za zapošljavanje, Mesečni statistički bilten, Nezaposlenost i zapošljavanje u Severnobačkom okrugu, Subotica, decembar 2022. godine.

preduzeća za potrebe funkcionisanja i poslovanja. Realizacijom investicija dolazi do povećanja izvoza, kao i uvođenje i ovladavanje novim tehnologijama i procedurama, odnosno dolazak stranih investitora doprinosi povećanju ekonomske efikasnosti i konkurentnosti domaće privrede.

U okviru privredne zone "Mali Bajmok" danas posluju sledeća preduzeća: "Flender", "Kontinental", "Norma grupa", "Kalcedonia", "Bojsen", "Ametek", "Kaminada", "BB senzor", "Svarovski", i „Nifko grupa“. Broj zaposlenih u preduzećima koja posluju u privrednoj zoni "Mali Bajmok" kreće se oko 6.400 lica.

Zahvaljujući potpisanom memorandumu o razumevanju između Grada Subotice i austrijske kompanije „Feler“ u maju 2022. godine planira se da se tokom prve faze investira oko pet miliona evra u izgradnju sopstvenog proizvodnog pogona i zaposli oko stotinu radnika. Realizacijom svih planiranih aktivnosti i projekata, lokacija Privredne zone „Mali Bajmok“ zadržaće visok stepen atraktivnosti za postojeće prisutne investitore, s jedne strane, odnosno povećavaće svoju atraktivnost za nove investitore, s druge strane.

Turistička privreda grada treba da doprinese boljem i većem ekonomskom razvoju Grada Subotice, pri čemu se izgradnjom turističkih kapaciteta na području pre svega Palića stvaraju preduslovi za ubrzan turistički razvoj i napredak Palića. Bez obzira na identifikovane poteškoće, grad Subotica, sa svojom turističkom destinacijom Palić, zauzela je značajno mesto u Strategiji razvoja turizma Republike Srbije, Nacionalnom investicionom planu turizma Republike Srbije i Programu privrednog razvoja AP Vojvodine⁶.

Na teritoriji Subotice konstantno se podiže kvalitet turističke ponude i unapređuju turistički potencijali koji počivaju na etnografskom nasleđu, npr. revitalizuju se napušteni salaši, obnavljaju se vinogradi, čarde, izgrađuju novi turistički kapaciteti, što svakako doprinosi povećanju zaposlenosti u ovoj oblasti.

STANJE I TOKOVI NA LOKALNOM TRŽIŠTU RADA

U cilju efikasnog planiranja aktivne politike zapošljavanja Grada Subotice u nastavku ćemo prikazati osnovne tokove na lokalnom tržištu grada koji služe kao polazna tačka u kreiranju mera aktivne politike zapošljavanja na području Grada Subotice u 2023. godini.

Nezaposlenost

U decembru 2022. godine na području Grada Subotice registrovano je 3.550 lica koja traže zaposlenje, od čega su 1.798 žene, a što je prikazano putem sledeće tabele:

Tabela broj 6 Broj i polna struktura nezaposlenih u Subotici, po godinama.⁷

Grad Subotica	Decembar 2020	Decembar 2021	Decembar 2022
Nezaposleni- ukupno	4.178	4.113	3.550

⁶ Turizam predstavlja ogromni potencijal što je potvrđeno i u Strategiji razvoja turizma Republike Srbije koji Suboticu i Palić stavlja u prva 4 prioriteta.

⁷ Izvor: Nacionalna služba za zapošljavanje, Mesečni statistički bilten, Nezaposlenost i zapošljavanje u Severnobačkom okrugu, Subotica, decembar 2022. godine.

Nezaposleni- žene	2.105	2.072	1.798
Nezaposleni- žene %	50,38	50,38	50,65

Posmatrajući vremenski period za protekle tri godine, može se zaključiti da je u gradu Subotici izražen trend pada broja nezaposlenih lica. Tako je u Subotici u decembru 2022. godine bilo ukupno nezaposlenih 4.178 lica, u decembru 2021. godine broj nezaposlenih lica je bio 4.113, dok se broj nezaposlenih lica u decembru 2022. godine kretao na nivou od 3.550 lica. Ukoliko posmatramo u apsolutnom broju možemo zaključiti da je u decembru 2022. godine u odnosu na decembar 2022. godine broj ukupno nezaposlenih lica na području Grada Subotice manji za 628 lica.

Tabela broj 7 u nastavku nam pokazuje kretanje broja nezaposlenih lica prema stepenu stručne spreme. Jasno se uočava da je najveći broj nezaposlenih lica sa prvim stepenom stručne spreme i obuhvata 1.654 lica ili 46,59%. Najmanji broj nezaposlenih lica je sa osmim stepenom stručne spreme i iznosi 1 lice ili 0,03%. Značajno učešće nezaposlenih lica je sa četvrtim stepenom stručne spreme i iznosi 836 lica ili 23,55%.

Tabela 7 Pregled broja nezaposlenih lica po stepenu stručne spreme u decembru 2022. godine⁸

AKTIVNA NEZAPOSLENA LICA PREMA STEPENU STRUČNE SPREME		Broj nezaposlenih	Žene	Procentualno učešće stepena stručne spreme u ukupnom broju nezaposlenih
Stepen stručne spreme	I	1.654	806	46,59%
Stepen stručne spreme	II	106	47	2,99%
Stepen stručne spreme	III	478	207	13,46%
Stepen stručne spreme	IV	836	450	23,55%
Stepen stručne spreme	V	12	5	0,34%
Stepen stručne spreme	VI-1	87	49	2,45%
Stepen stručne spreme	VI-2	56	42	1,58%
Stepen stručne spreme	VII-1	315	190	8,87%
Stepen stručne spreme	VII-2	5	32	0,14%
Stepen stručne spreme	VIII	1	0	0,03%
Ukupno		3.550	1.798	100%

Kretanje nezaposlenih lica prema godinama starosti nam pokazuje tabela broj 8 koju dajemo u nastavku:

⁸ Izvor: Nacionalna služba za zapošljavanje, Mesečni statistički bilten, Nezaposlenost i zapošljavanje u Severnobačkom okrugu, Subotica, decembar 2022. godine.

Tabela 8 Pregled broja nezaposlenih lica po godinama starosti na dan 31. decembra 2022. godine⁹

AKTIVNA NEZAPOSLENA LICA PREMA GODINAMA STAROSTI	Broj nezaposlenih	Žene	Procenat učešća u ukupnom broju nezaposlenih lica
15 do 19 godine	191	89	5,38%
20 do 24 godine	249	122	7,01%
25 do 29 godine	291	174	8,20%
30 do 34 godine	289	166	8,14%
35 do 39 godine	335	201	9,44%
40 do 44 godine	339	190	9,55%
45 do 49 godine	351	187	9,89%
50 do 54 godine	377	191	10,62%
55 do 59 godine	556	265	15,66%
60 do 64 godine	572	213	16,11%
Ukupno	3.550	1.798	100,00%

Prethodna tabela nam ukazuje da je najveće učešće u broju nezaposlenih lica učešće lica sa starošću od 60 do 64 godine i iznosi 572 lica ili 16,11%, dok je značajno i učešće lica od 55 do 59 godine starosti i iznosi 556 lica ili 15,66%. Najmanje je učešće lica od 15 do 19 godina starosti i iznosi 191 lice ili 5,38%.

U tabeli broj 9 prikazano je kretanje broja nezaposlenih lica po dužini čekanja na zaposlenje sa stanjem na dan 31. decembra 2022. godine:

Tabela 9 Pregled broja nezaposlenih lica po dužini čekanja na zaposlenje na dan 31. decembar 2022. godine¹⁰

AKTIVNA NEZAPOSLENA LICA PREMA TRAJANJU NEZAPOSLENOSTI	Broj nezaposlenih	Žene	Procenat učešća u ukupnom broju nezaposlenih lica
do 3 meseca	631	331	17,77%
od 3 do 6 meseci	396	184	11,15%
od 6 do 9 meseci	233	132	6,56%
od 9 do 12 meseci	187	91	5,27%
od 1 do 2 godine	566	275	15,94%
od 2 do 3 godine	269	142	7,58%
od 3 do 5 godina	368	212	10,37%
od 5 do 8 godina	337	169	9,49%
od 8 do 10 godina	178	84	5,01%
preko 10 godina	385	178	10,84%
Ukupno	3.550	1.798	100,00%

⁹ Izvor: Nacionalna služba za zapošljavanje, Mesečni statistički bilten, Nezaposlenost i zapošljavanje u Severnobačkom okrugu, Subotica, decembar 2022. godine.

¹⁰ Izvor: Nacionalna služba za zapošljavanje, Mesečni statistički bilten, Nezaposlenost i zapošljavanje u Severnobačkom okrugu, Subotica, decembar 2022. godine.

Tabela broj 9 pokazuje broj nezaposlenih lica prema dužini čekanja na zaposlenje. Najveći broj nezaposlenih lica su lica koja na zaposlenje čekaju do 3 meseca i njihov broj se kreće na nivou od 631 lica (17,77%), kao i broj lica koja na zaposlenje čekaju od 1 do 2 godine i iznosi 566 lica (15,94%).

U cilju većeg radnog angažovanja i zapošljavanja nezaposlenih lica poseban naglasak treba staviti na jačanje menadžerskih sposobnosti lica koja se samozapošljavaju, te na podsticanje visoko obrazovanih lica na samozapošljavanje, jer njihovo pokretanje biznisa nosi sa sobom potencijal povećanog zapošljavanja svih ostalih kategorija nezaposlenih. U konkurenciji sa globalnim tržištem uspešno mogu da se nose samo ona preduzeća koji raspolažu potrebnim znanjem i menadžerskim veštinama, posebno kada se uzme u obzir da živimo u „ekonomiji znanja“.

Teže zapošljiva lica na tržištu rada

Ranjivost određenih kategorija na tržištu rada dovodi do toga da te kategorije - grupacije dobijaju status teže zapošljiva lica. Stoga ćemo govoriti ujedno i o ranjivosti i o težem zapošljavanju i integrisanju na tržište rada određenih kategorija radno sposobnog stanovništva.

Ranjivost određenih kategorija može biti rezultat uticaja ličnih, ekonomskih i/ili socijalnih faktora, što ih stavlja u nepovoljan položaj i negativno utiče na život određene grupacije. Faktori kao što su starosno doba, stepen obrazovanja, invaliditet, pol, etničko poreklo, socijalni položaj i dr. mogu da predstavljaju prepreku u ostvarivanju principa jednakih mogućnosti i dostupnosti usluga na tržištu rada.

Zakon o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti propisuje da je teže zapošljiv nezaposleni koji zbog zdravstvenog stanja, nedovoljnog ili neodgovarajućeg obrazovanja, socio - demografskih karakteristika, regionalne ili profesionalne neusklađenosti ponude i tražnje na tržištu rada, ili drugih objektivnih okolnosti teže nalazi zaposlenje.

Indikatori teže zapošljivosti koji se uzimaju u obzir su: stopa nezaposlenosti, stopa zaposlenosti, indikatori koji se odnose na kvalitet zapošljavanja, stepen zapošljavanja ranjivih kategorija i udeo dugoročno nezaposlenih u ukupnom broju nezaposlenih i dr. To znači da osobe koje pripadaju ovim kategorijama mogu da se suoče sa dodatnim preprekama pri ulasku na tržište rada i da im može biti neophodna podrška za uključivanje na tržište rada i pronalaska adekvatnog zaposlenja.

Strategija zapošljavanja u Republici Srbiji za period od 2021. do 2026. godine utvrđuje posebno osetljive kategorije na tržištu rada koje treba da budu primarni korisnici mera aktivne politike zapošljavanja. Prema ovoj Strategiji teže zapošljiva lica, u skladu sa Zakonom o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti, su nezaposlena lica koja zbog zdravstvenog stanja, nedovoljnog ili neodgovarajućeg obrazovanja, sociodemografskih karakteristika, regionalne ili profesionalne neusklađenosti ponude i tražnje na tržištu rada, ili zbog drugih objektivnih okolnosti teže nalaze posao. Posebno su ugrožena lica koja se istovremeno suočavaju sa više faktora ranjivosti/otežane zapošljivosti. U tu kategoriju spadaju: Romi, osobe sa invaliditetom, žene, mladi (15 - 30 godine starosti), starija lica (od 50 do 64 godine života), dugoročno nezaposleni, (lica su tražioci zaposlenja duže od 12 meseci, a posebno su naglašena ona lica koja traže posao duže od 18 meseci).

U 2023. godini status teže zapošljivih lica, a u skladu sa procenom zapošljivosti, koja će imati prioritet pri uključivanju u mere aktivne politike zapošljavanja su: mladi do 30 godina života, žene, stariji od 50 godina, lica bez kvalifikacija i niskokvalifikovani, osobe sa invaliditetom, Romi, radno sposobni korisnici novčane socijalne pomoći, dugoročno nezaposleni (na evidenciji duže od 12 meseci a posebno nezaposlena lica koja traže posao duže od 18 meseci), mladi u domskom

smeštaju, mladi u hraniteljskim porodicama, mladi u starateljskim porodicama i žrtve porodičnog nasilja.

Kategorija mladih u domskom smeštaju, hraniteljskim i starateljskim porodicama podrazumeva mlade do 30 godina starosti koji su imali ili imaju status mladih u domskom smeštaju, hraniteljskim i starateljskim porodicama. Takođe, u programe i mere aktivne politike zapošljavanja potrebno je uključivati i ostala teže zapošljiva lica iz posebno osetljivih kategorija nezaposlenih kao što su: žene (posebno žene žrtve trgovine ljudima), ruralno stanovništvo, izbegla i raseljena lica, povratnici prema sporazumu o readmisiji, samohrani roditelji, supružnici iz porodice u kojoj su oba supružnika nezaposlena, roditelji dece sa smetnjama u razvoju, bivši izvršioc i krivičnih dela i sl. na način kojim se omogućava njihova integracija na tržište rada.

Žene na lokalnom tržištu rada

Prema rezultatima popisa stanovništva iz 2011. godine na teritoriji grada Subotice živelo je 141.554 stanovnika. U ukupnom broju stanovnika, broj žena iznosio je 73.514 u odnosu na broj muškaraca koji je iznosio 68.040. Budući da je tokom 2022. godine izvršen popis stanovništva podatke o stvarnom broju stanovnika i učešću žena ćemo dobiti na osnovu podataka Republičkog zavoda za statistiku kada podaci budu zvanično saopšteni, tako da za sada raspolazemo sa podacima o broju stanovnika i učešću žena na osnovu popisa iz 2011. godine kako je gore i navedeno. Veliki broj radno sposobnih žena radi u zoni takozvane „sive“ ekonomije, na povremenim poslovima, na zameni, kao radnice kod kuće, kao neplaćene ili manje plaćene od muškaraca i time njihova društvena isključenost biva složenija.

Opšti indikatori nepovoljnog položaja žena su:

- ekonomska zavisnost,
- nezaposlenost i problem zaštite prava zaposlenih,
- rodni stereotipi u društvu, na poslu i snažan socijalni pritisak,
- besplatan rad/privređivanje žena na selu, i u prigradskim naseljima sa karakteristikama ruralnog područja,
- loša koordinacija između različitih institucija i organizacija,
- nesprovođenje Zakona o rodnoj ravnopravnosti i Konvencije o pravima žena,
- problemi u usklađivanju privatnih i profesionalnih uloga žena i
- nedovoljna edukovanost žena u vezi sa svojim pravima.

Od ukupnog broja nezaposlenih lica na teritoriji grada Subotice na dan 31. decembra 2022. godine koji je iznosio 3.550 lica, broj nezaposlenih žena je bio na nivou od 1.798 žene, ili 50,65%, što predstavlja učešće žena u ukupnom broju nezaposlenih lica.

Tabela 10 Pregled nezaposlenih žena po stepenu stručne spreme na dan 31. decembra 2022. godine¹¹

Ciljna grupa: Žene	Subotica	
	Ukupno	%
Ukupno	1,798	50,65%
I stepen stručne spreme	806	44,83%
II stepen stručne spreme	47	2,61%
III stepen stručne spreme	207	11,51%
IV stepen stručne spreme	450	25,03%
V stepen stručne spreme	5	0,28%
VI-1 stepen stručne spreme	49	2,73%
VI-2 stepen stručne spreme	42	2,34%
VII-1 stepen stručne spreme	190	10,57%
VII-2 stepen stručne spreme	2	0,11%
VIII stepen stručne spreme	0	0,00%

Tabela broj 10 nam pokazuje broj nezaposlenih žena na području Grada Subotice koji je iznosio 1.798 žene sa učešćem u ukupnoj nezaposlenosti od 50,65%. Najveće učešće u ukupnom broju nezaposlenih lica je učešće žena sa prvim stepenom stručne spreme i kreće se na nivou od 805 žena ili 44,83% u ukupnom broju nezaposlenih žena. Značajno je učešće u ukupnoj nezaposlenosti žena sa četvrtim stepenom stručne spreme i iznosi 450 žena ili 25,03%. Najmanje je učešće žena sa VII – 2 stepenom stručne spreme i kreće se na nivou od 2 žene (0,11%).

¹¹ Izvor: Nacionalna služba za zapošljavanje, Mesečni statistički bilten, Nezaposlenost i zapošljavanje u Severnobačkom okrugu, Subotica, decembar 2022. godine.

Osobe sa invaliditetom na lokalnom tržištu rada

Osobe sa invaliditetom se svakodnevno suočavaju sa čitavim nizom prepreka kada je reč o njihovom zapošljavanju, počev od predrasuda, pa sve do arhitektonskih barijera i to na svakom koraku. Da bi osobe sa invaliditetom mogle da zadovoljavaju osnovne egzistencijalne potrebe njima se mora omogućiti pravo na rad, te su potrebne minimalne izmene u pogledu radnog prostora i unapređenja mogućnosti pristupa radnom mestu. Članom 24. Zakona o zapošljavanju i profesionalnoj rehabilitaciji osoba sa invaliditetom,¹² nametnuta je obaveza zapošljavanja osoba iz ove populacije za sve poslodavce koji imaju više od 20 radnika. Uz pomoć pomenutih zakonskih odredbi, određeni broj osoba sa invaliditetom se uključio u svet rada, ali to je i nadalje nedovoljno.

Subotica ima težnju da postane grad koji će se u potpunosti prilagoditi osobama sa invaliditetom, tako da se poslednjih godina velika pažnja posvećuje inkluziji, kako bi lica sa invaliditetom postala aktivni članovi zajednice, koji će svojim potencijalom doprineti razvoju grada.

Primeri pozitivne prakse 2014., 2015., 2016., 2017., 2018., 2019., 2021. i 2022. godine su pokazali da osobe sa invaliditetom mogu uspešno da rade i postižu predviđene rezultate, dok su razlike identifikovane u načinu rada i prilagođavanju poslovnog prostora.

Međutim, poslodavci su samo poslednji korak u uključivanju osoba sa invaliditetom na tržište rada. Celokupan proces obrazovanja treba biti prilagođen i osobama sa invaliditetom u sticanju potrebnog znanja i kvalifikacija koje tržište iziskuje.

Tabela 11 Pregled broja nezaposlenih osoba sa invaliditetom i njihovo % učešće u ukupnoj nezaposlenosti u Subotici na dan 31. decembra 2022. godine¹³

Grad Subotica	Broj nezaposlenih		Broj nezaposlenih OSI		% učešća OSI u ukupnoj nezaposlenosti	
	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene
141.551	3.550	1.798	304	126	8,56%	3,55%

Posmatrajući tabelu broj 11 uočavamo da je ukupan broj nezaposlenih na području Grada Subotice 3.550 lica, od toga se učešće osoba sa invaliditetom kreće na nivou od 304 lica, a broj nezaposlenih žena sa invaliditetom je 126. Procentualno učešće osoba sa invaliditetom u ukupnom broju nezaposlenih se kreće na nivou od 8,56%, dok je učešće žena 3,55%.

Mladi na tržištu rada

Mladima na tržištu rada u Subotici, iako često mogu imati prednost pri zapošljavanju, nedostatak radnog iskustva otežava proces prvog zaposlenja, tako da je procenat onih koji prvi put traže posao izuzetno visok. Deo populacije mladih nema razvijenu svest o potrebi samostalnog razvoja karijere. Nedostatak veština identifikovan je u sledećim oblastima: predstavljanje poslodavcima kroz pisanje radne biografije, kao i vođenje intervjua sa poslodavcem i u okviru toga potrebno je razvijati različite stilove nastupa pri kontaktu sa potencijalnim poslodavcem. S druge strane, mladi su adaptibilni i mobilni što kreira preduslove lakšeg zapošljavanja izvan mesta boravka i u sredinama koje su orijentisane na kadar sa visokim stepenom stručne spreme.

¹² "Službeni glasnik RS", broj 36/2009, 32/2013 i 14/2022 – dr. zakon

¹³ Izvor: Nacionalna služba za zapošljavanje, Mesečni statistički bilten, Nezaposlenost i zapošljavanje u Severnobačkom okrugu, Subotica, decembar 2022. godine.

Dostignuti nivo obrazovanja mladih je relevantan strukturni indikator nivoa obrazovanja jednog dela kontingenta radne snage koji u bliskoj budućnosti određuje razvojni potencijal zemlje.

Tabela 12 Pregled broja nezaposlenih mladih (do 30 godina) i njihovo % učešće u ukupnoj nezaposlenosti u Subotici na dan 31. decembra 2022. godine¹⁴

Grad	Broj nezaposlenih		Broj nezaposlenih mladih (do 30 godina)		% učešća mladih (do 30 godina) u ukupnoj nezaposlenosti	
	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene
Subotica	3.550	1.798	731	385	20,59%	10,84%

Tabela broj 12 nam pokazuje da ukupan broj nezaposlenih iz kategorije mladih do 30 godina na dan 31. decembra 2022. godine je iznosio 731 lice ili 20,59% učešća u ukupnoj nezaposlenosti na području Grada Subotice, dok broj nezaposlenih žena u kategoriji mladih do 30 godina starosti iznosi 385 žena ili 10,84%.

Tabela 13 Pregled nezaposlenih mladih (do 30 godina) po stepenu stručne spreme u 2022. godini¹⁵

Ciljna grupa: Mladi (do 30 godina)	Subotica			
	Ukupno	%	Žene	%
UKUPNO	731	100	385	100
I stepen stručne spreme	303	41,45	160	41,56
II stepen stručne spreme	11	1,50	3	0,78
III stepen stručne spreme	77	10,53	29	7,53
IV stepen stručne spreme	200	27,36	90	23,38
V stepen stručne spreme	0	0,00	0	0,00
VI-1 stepen stručne spreme	0	0,00	0	0,00
VI-2 stepen stručne spreme	20	2,74	30	7,79
VII-1 stepen stručne spreme	120	16,42	73	18,96
VII-1 stepen stručne spreme	0	0,00	0	0,00
VIII stepen stručne spreme	0	0,00	0	0,00

Analizirajući tabelu broj 13 koja pokazuje kategoriju nezaposlenih mladih do 30 godina možemo zaključiti da je ukupan broj nezaposlenih u ovoj kategoriji 731 lice, od čega ženska populacija

¹⁴ Izvor: Nacionalna služba za zapošljavanje, Mesečni statistički bilten, Nezaposlenost i zapošljavanje u Severnobačkom okrugu, Subotica, decembar 2022. godine.

¹⁵ Izvor: Nacionalna služba za zapošljavanje, Mesečni statistički bilten, Nezaposlenost i zapošljavanje u Severnobačkom okrugu, Subotica, decembar 2022. godine.

obuhvata 385 lica. Najveće učešće mladih do 30 godina prema stepenu stručne spreme se odnosi na kategoriju lica sa I i IV stepenom stručne spreme i to 303 lica (41,45%) i 200 lica (27,36%). Takođe, u ovom stepenu stručne spreme je i najveći broj nezaposlenih žena i to 160 žena (41,56%) sa I stepenom stručne spreme i 90 žena sa IV stepenom stručne spreme (23,38%).

Lica starija od 50 godina života

U starosnoj grupi preko 50 godina života u Subotici ima 1.505 lica, odnosno 669 žena, što nam pokazuje da od ukupnog broja nezaposlenih lica na području Grada Subotice od 3.550 lica stariji od 50 godina učestvuju sa 42,39%, te su oni svakako jedna od najugroženiji kategorija. Podaci pokazuju da je većina lica ove starosne grupe iz zaposlenosti prešla u neaktivnost iz raznih razloga kao što su: gubljenje motivacije za aktivno traženje posla jer se poslodavci uglavnom odlučuju za mlađu radnu snagu, nedovoljno znanje i samim tim smanjena mogućnost za zapošljavanje.

Tokom 2022. godine uočene su tendencije u pogledu značajnog poboljšanja položaja lica starijih od 50 godina života i sve većeg učešća ove kategorije u segmentu novog zapošljavanja, jer se domaći privredni subjekti usled nedostatka mladih kadrova na tržištu rada i uopšte nedostatka radne snage sve više opredeljuju za zapošljavanje lica starijih od 50 godina života.

Romi na lokalnom tržištu rada

Romska populacija čini grupu najdublje ranjivosti i isključenosti na lokalnom i republičkom tržištu rada. Ukupna zastupljenost romske nacionalne manjine na evidenciji subotičke Filijale NSZ je 306 lica od toga žene čine 161 lice. Podatak ne odražava realno stanje, s obzirom da određeni broj Roma ne želi ili ne naglašava svoju nacionalnu pripadnost prilikom prijave na evidenciju NSZ.

Uticaj tradicionalnog načina života utiče na opšta zapažanja o stanju romske zajednice, veoma mali broj lica uključen je u aktivno traženje posla, žene romske nacionalnosti su opredeljene za rađanje i podizanje dece, nedovoljna je upućenost populacije u mogućnosti ostvarivanja prava i obaveza kod javnih i državnih institucija, postoje predrasude kod poslodavaca kada je reč o zapošljavanju pripadnika romske zajednice i dr. Postoje brojne druge teškoće vezane za zapošljavanje i poboljšanje položaja Roma na lokalnom tržištu rada i one su uslovljene splotom složenih socijalnih, ekonomskih, političkih i mnogih drugih okolnosti. Najveći broj pripadnika romske nacionalne manjine živi u uslovima ekstremnog siromaštva i veoma lošeg standarda, posebno u zdravstveno - higijenskom smislu, često ne poseduju lična dokumenta, nemaju zdravstveno i socijalno osiguranje, niskog su obrazovanja. Određeni broj Roma ne poznaje službeni jezik, a mali broj ima završeno osnovno obrazovanje, sa veoma ograničenim mogućnostima da stekne više obrazovanje od osnovnog. Većina je nezaposlena, a zaposleni obavljaju najmanje kvalifikovane i plaćene poslove. Veštine stiču samostalno na nekvalifikovani i nespecijalistički način što doprinosi nekonkurentnom položaju na tržištu rada i ostvarivanju minimalnih zarada. U cilju poboljšanja položaja Roma, Rome sve intenzivnije uključujemo u funkcionalno osnovno obrazovanje odraslih preko NSZ.

Unapređenju položaja Roma na području Grada Subotice će posebno doprineti lokalni akcioni plan za unapređenje položaja Roma gde su definisane konkretne mere i instrumenti kojima će se omogućiti permanentno poboljšanje životnih uslova romske populacije, veći stepen uključenosti u lokalnu zajednicu i omogućiti dalje sveukupno poboljšanje životnog standarda.

Tabela 14 Pregled broja nezaposlenih Roma i njihovo % učešće u ukupnoj nezaposlenosti u Subotici u 2022. godini¹⁶

Grad	Broj nezaposlenih		Broj nezaposlenih Roma		% učešća Roma u ukupnoj nezaposlenosti	
	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene
Subotica	3.550	1.798	306	161	8,62	8,95

Tabela broj 14 nam pokazuje da je broj nezaposlenih Roma na području Grada Subotice u 2022. godini iznosio 306 lica, od čega su žene činile 161 lice. Učešće Roma u ukupnoj nezaposlenosti se kreće na nivou od 8,62%, a učešće nezaposlenih žena iz romske populacije u ukupnoj nezaposlenosti žena na području Grada Subotice iznosi 8,95%.

Tabela 15 Pregled nezaposlenih Roma po stepenu stručne spreme u 2022. godini¹⁷

	Grad Subotica			
	Ukupno	%	Žene	%
Ukupno	306	100,00	161	100,00
I stepen stručne spreme	285	93,14	154	95,65
II stepen stručne spreme	2	0,65	0	0,00
III stepen stručne spreme	7	2,29	2	1,24
IV stepen stručne spreme	10	3,27	4	2,48
VI-1 stepen stručne spreme	1	0,33	1	0,62
VII-1 stepen stručne spreme	1	0,33	0	0,00

Polazeći od karakteristika romske populacije možemo izvesti zaključak da je najveći broj nezaposlenih Roma sa prvim stepenom stručne spreme i kreće se na nivou od 285 lica (93,14%), zatim je najveći broj nezaposlenih Roma sa četvrtim stepenom stručne spreme i kreće se na nivou od 10 lica (3,27%). Broj nezaposlenih žena iz ciljane grupe Romi se kreće na nivou od 161 žene, a najveći broj žena iz ciljane grupe Romi ima prvi stepen stručne spreme i broj nezaposlenih kreće se na nivou od 154 lica (95,65%).

PRIORITETI POLITIKE ZAPOSŁJAVANJA

Imajući u vidu Preporuku Saveta EU od 15. februara 2016. godine o integrisanju dugoročno nezaposlenih lica na tržište rada, kao i činjenicu da dugoročna nezaposlenost predstavlja jednu od ključnih prepreka radno - socijalnoj integraciji nezaposlenih lica i utiče na zastarevanje znanja, veština i kompetencija, potrebno je ciljane mere podrške pružiti nezaposlenim licima koja posao traže duže od 12 meseci, uz intenziviranje podrške ka licima koja posao traže duže od 18 meseci.

Uvažavajući smernice i preporuke evropske politike zapošljavanja, pokazatelje stanja i kretanja na tržištu rada Republike Srbije, tekuće reformske procese i dokumente, kao i rezultate prethodno sprovedenih aktivnosti i nalaze procena, utvrđeni su prioriteti politike zapošljavanja:

¹⁶ Izvor: Nacionalna služba za zapošljavanje, Mesečni statistički bilten, Nezaposlenost i zapošljavanje u Severnobačkom okrugu, Subotica, decembar 2022. godine.

¹⁷ Izvor: Nacionalna služba za zapošljavanje, Mesečni statistički bilten, Nezaposlenost i zapošljavanje u Severnobačkom okrugu, Subotica, decembar 2022. godine.

- Poboljšanje uslova na tržištu rada i unapređenje institucija tržišta rada;
- Podsticanje zapošljavanja i uključivanja teže zapošljivih lica na tržište rada i podrška regionalnoj i lokalnoj politici zapošljavanja i
- Unapređenje kvaliteta radne snage i ulaganje u ljudski kapital.

MAPIRANJE ZAJNTERESOVANIH STRANA U PROCESU IZRADE LOKALNOG AKCIONOG PLANA ZAPOSŁJAVANJA

Lokalna politika zapošljavanja u fokusu je brojnih zainteresovanih strana, koje su prepoznale potrebu učešća u procesu lokalnog akcionog planiranja:

- **Lokalna samouprava** - uloga: uspostavljanje adekvatnog poslovnog ambijenta za ulaganje i razvoj preduzetništva, prilagođavanje lokalnih usluga u funkciji bržeg zapošljavanja (dečja zabavišta i obdaništa, bolji transport...), integracija politike zapošljavanja u sve politike razvoja na lokalnim nivou, ustupanje prostora za nove inovativne programe, npr. tehnološki parkovi, inkubatori, centri za trening.
- **Nacionalna služba za zapošljavanje** - uloga: identifikovanje karakteristika lokalnog tržišta rada i mogućnosti za zapošljavanje, usmeravanje sredstava za aktivne mere politike zapošljavanja, posredovanje u zapošljavanju nezaposlenim licima, obilazak poslodavaca, posredovanje između preduzeća i obrazovnih institucija i privatnih agencija za zapošljavanje.
- **Savet za zapošljavanje grada Subotice** - uloga: koordinacija aktivnosti i uspostavljanje saradnje svih zainteresovanih strana za sprovođenje akcionog plana zapošljavanja, iniciranje izrade Lokalnog akcionog plana zapošljavanja, implementiranje i verifikovanje mera aktivne politike zapošljavanja.
- **Regionalna razvojna agencija** - uloga: razvoj mape resursa, trasiranje pravaca razvoja i pružanje konsultantskih usluga preduzećima i novim preduzetnicima, mentorska podrška početnicima u poslovanju.
- **Sindikati koji deluju na području grada Subotice** - uloga: podrška zapošljavanju kroz razvoj sindikalne svesti; insistiranje na društveno odgovornom i zakonitom poslovanju i unapređenju kvaliteta ponude poslova; predlaganje pravaca za razvoj obrazovnih programa i mera aktivne politike zapošljavanja.
- **Udruženje preduzetnika** - uloga: razvoj mape resursa, utvrđivanje potreba preduzetnika za novom radnom snagom, potrebnog profila radne snage, utvrđivanje trendova privrednih aktivnosti.
- **Privredni savet Grada Subotice** – uloga: direktno izjašnjavanje privrednika o svim pitanjima u domenu zapošljavanja koji su od značaja i imaju uticaj na poslovanje lokalnih preduzetnika i preduzeća. Takođe, Privredni savet Grada Subotice doprinosi unapređenju poslovne klime Grada Subotice i kvalitetu života u lokalnoj zajednici.
- **Regionalna privredna komora** - uloga: razvoj mape resursa, utvrđivanje trendova privrednih aktivnosti.
- **Aktiv direktora subotičkih osnovnih i srednjih škola** - uloga: razvoj konkurentnosti radne snage, zapošljivosti i unapređenj preduzetničkih veština i građanskog društva orijentisanog na akcije i promene.
- **Poslodavci** - uloga: kreiranje novih radnih mesta; razvoj programa sticanja prve radne prakse za mlade, zapošljavanje teže zapošljivih kategorija lica (stariji od 50, žene, osobe sa invaliditetom, pripravnici,), pružanje informacija o budućim potrebama u pogledu znanja, veština i sposobnosti, definisanje standarda zanimanja i kvalifikacija.

- **OCD koje se bave osnaživanjem marginalizovanih grupa Roma, osoba sa invaliditetom, žena, mladih, itd.,** - uloga: razvoj konkurentnosti radne snage, zapošljivosti i unapređenje preduzetničkih veština i građanskog društva orijentisanog na akcije i promene.

Analiza problema zapošljavanja u Subotici

Proces lokalnog akcionog planiranja identifikovao je sledeće probleme zapošljavanja u Subotici:

- Odliv kadrova;
- Neusklađenost potreba lokalnog tržišta rada sa obrazovnom upisnom politikom;
- Nedovoljna povezanost privrede i obrazovanja, što se značajno prevazilazi u poslednje vreme kroz razvoj dualnog obrazovanja;
- Nedostatak praktičnih znanja po završenoj školi;
- Marginalizovane grupe imaju posebne teškoće u pozicioniranju na tržištu rada;
- Veliki broj lica koja su starija od 50 godina, a koja prelaze u dugoročnu nezaposlenost pri čemu su nemotivisana za aktivno traženje posla i imaju zasterala znanja i veštine, a čija se pozicija u poslednje vreme unapređuje zahvaljujući sve većoj uključenosti u tržište rada zbog odliva radne snage, a pre svega mladih kadrova;
- Nedostatak edukacije i podrške poslodavcima koji zapošljavaju osobe sa invaliditetom;
- Nedovoljna pripremljenost početnika za samostalno vođenje poslovanja i
- Neodostatak mentorske podrške za početnike.

Potencijali zapošljavanja na lokalnom nivou

Kao neiskorišćene ili nedovoljno iskorišćene lokalne mogućnosti zapošljavanja prepoznaju se sledeći aspekti:

- Grad Subotica raspolaže infrastrukturom koja se može transformisati u objekte za obuku i prekvalifikaciju lica sa neodgovarajućom stručnom spremom;
- Geografski položaj Subotice prirodno usmerava ka saradnji sa Republikom Hrvatskom i Republikom Mađarskom, članicama Evropske unije, u svim oblicima i pravcima razmene znanja, te stimulisanja partnerstava u privrednom i ekonomskom smislu;
- Podsticaji za inovativne načine poljoprivredne proizvodnje i načine prerade;
- Podrška i razvoj novih usluga i kapaciteta za zbrinjavanje starih i iznemoglih lica kao nova rastuća grana uslužnih delatnosti;
- Oblast turizma značajna razvojna mogućnost Subotice i to u sledećim oblicima: banjski, seoski, zdravstveni, ekološki, manifestacioni i kongresni turizam;
- Kvalitetna priprema budućih preduzetnika za posao (radionica kao interaktivan način sazrevanja i razrade biznis ideje);
- Dalji razvoj i proširenje kapaciteta Privredne zone Mali Bajmok;
- Podsticanje kvalitetnije saradnje i umrežavanja ključnih lokalnih subjekata zapošljavanja sa ciljem adekvatnijeg uvida u potrebe i probleme radno sposobnih lica u Subotici.

SWOT ANALIZA

(Najznačajniji elementi)

SNAGE

- Pozitivan pristup lokalne samouprave za rešavanje problema nezaposlenosti
- Spremnost za rad nezaposlenih
- Aktivnosti poslodavaca i njihova zainteresovanost za otvaranje novih radnih mesta u slučaju subvencionisanja istih
- Stvaranje uslova za privlačenje investicija

SLABOSTI

- Nesrazmera u strukturi kvalifikacija nezaposlenih i potreba privrede
- Postojanje dugoročne nezaposlenosti
- Zastarela znanja i veštine lica

ŠANSE

- Stvaranje radnih mesta u poljoprivrednoj proizvodnji, IT sektoru i turističkoj privredi
- Otvaranje novih radnih mesta u Privrednoj zoni Mali Bajmok
- Mogućnost obuke preko NSZ (prekvalifikacija, dokvalifikacija i obuke za tržište rada)
- Razvoj dulanog obrazovanja
- Sve intenzivniji povratak državljana Republike Srbije iz inostranstva

OPASNOSTI

- Nedostatak visokoobrazovanih kadrova
- Nedostatak zanatskih i uopšte deficitarnih zanimanja

MERE AKTIVNE POLITIKE ZAPOSŁJAVANJA U 2023. GODINI

U 2023. godini Grad Subotica u saradnji sa NSZ se opredelio za sledeće mere aktivne politike zapošljavanja:

1) SUBVENCIIJE ZA ZAPOSŁJAVANJE LICA IZ KATEGORIJE TEŽE ZAPOSŁJIVIH

Pravo na ostvarivanje ove mere aktivne politike zapošljavanja imaju poslodavci iz kategorije privatnog sektora. Ciljna grupa su nezaposlena lica sa evidencije NSZ iz kategorija teže zapošljivih lica i to:

- ✚ Mladi do 30 godina;
- ✚ Žene;
- ✚ Osobe sa invaliditetom;
- ✚ Lica starija od 50 godina;
- ✚ Lica koja traže posao duže od 12 meseci i
- ✚ Romi.

Ovom merom se predviđa jednokratna isplata subvencija u iznosu od **200.000,00 dinara**. Dati iznos subvencije se uvećava za **20%** za zapošljavanje osoba sa invaliditetom, radno sposobnih korisnika socijalne pomoći, mladih u domskom smeštaju, hraniteljskim porodicama i starateljskim porodicama i žrtvama porodičnog nasilja i iznosi **240.000,00 dinara**.

Realizacija programa se prati 12 meseci.

2) SUBVENCije ZA SAMOZAPOSŁJAVANJE

Subvencija za samozapošljavanje je namenjena nezaposlenim licima sa NSZ koja imaju završenu obuku za razvoj preduzetništva.

Subvencije za samozapošljavanje dodeljuju se nezaposlenom licu u jednokratnom iznosu od **300.000,00 dinara** po korisniku, odnosno od **330.000,00 dinara** po korisniku u slučaju samozapošljavanja osoba sa invaliditetom radi osnivanja radnje, zadruge ili drugog oblika preduzetništva, kao i za osnivanje privrednog društva ukoliko osnivač zasniva u njemu radni odnos u sferi **proizvodnje, turizma i poljoprivrede**.

Pravo na subvenciju se može ostvariti udruživanjem više nezaposlenih lica osnivanjem privrednog društva radi samozapošljavanja, pri čemu svako lice pojedinačno podnosi zahtev za samozapošljavanje i ostvaruje pravo na subvenciju od 300.000,00 dinara, odnosno 330.000,00 dinara u slučaju kada se u ulozi podnosioca zahteva jave osobe sa invaliditetom.

Realizacija programa se prati 12 meseci.

3) JAVNI RADOVI – TEHNIČKA PODRŠKA

Grad Subotica u okviru mere aktivne politike zapošljavanja javni radovi – tehnička podrška predviđa organizovanje javnih radova u sledećim oblastima:

- Zaštita životne sredine i prirode;
- Održavanje i obnavljanje javne infrastrukture i
- Socijalna zaštita i humanitarni rad.

Pravo učešća u ovoj meri aktivne politike zapošljavanja imaju sledeće kategorije nezaposlenih lica:

- 1) Romi;
- 2) Osobe sa invaliditetom;
- 3) Lica koja traže posao duže od 12 meseci;
- 4) Radno sposobni korisnici novčane socijalne pomoći;
- 5) Mladi do 30 godina i
- 6) Lica starija od 50 godina.

Pravo učešća u ovoj meri imaju izvođači javnih radova sa teritorije Grada Subotice i to:

- + Javno komunalna preduzeća;
- + Pravna lica nad kojima Republika Srbija, odnosno lokalna vlast ima direktnu ili indirektnu kontrolu nad više od 50% kapitala ili više od 50% glasova u organima upravljanja, druga pravna lica u kojima javna sredstva čine više od 50% ukupnih prihoda ostvarenih u prethodnoj godini;
- + Ustanove socijalne zaštite i
- + Udruženja građana koja su registrovana za oblasti u kojima se realizuju javni radovi.

Pravo na dodelu sredstava za sprovođenje javnog rada poslodavac može da ostvari pod uslovom da je ispunio ranije obaveze i izmirio sva dugovanja prema Nacionalnoj službi za zapošljavanje i Gradu Subotici, osim za obaveze čija je realizacija u toku.

Maksimalna dužina trajanja javnog rada je **četiri meseca** u skladu sa raspoloživim finansijskim sredstvima.

Sredstva namenjena za sprovođenje javnih radova koriste se za:

- + **isplatu naknade za obavljen posao** licima angažovanim po osnovu ugovora o privremenim i povremenim poslovima uključenim u javne radove, u visini do **30.000,00 dinara po licu**, na mesečnom nivou za pun fond radnih časova, odnosno srazmerno vremenu radnog angažovanja na mesečnom nivou koji se uvećava za pripadajući porez i doprinose za obavezno socijalno osiguranje, a koja obuhvata i troškove dolaska i odlaska sa rada;
- + **naknadu troškova sprovođenja javnih radova jednokratno poslodavcu** u svim oblastima sprovođenja javnih radova u visini od:
 - ✓ 1.000,00 dinara po licu za javne radove koji traju 1 mesec;
 - ✓ 1.500,00 dinara po licu za javne radove koji traju 2 meseca;
 - ✓ 2.000,00 dinara po licu za javne radove koji traju 3 i 4 meseca.
- + **naknadu troškova obuke** (u jednokratnom iznosu od 1.000,00 dinara po angažovanom licu koje je završilo obuku) koja se u zavisnosti od vrste i složenosti poslova može organizovati po internom programu poslodavca - izvođača javnog rada ili programu obrazovne ustanove. Po završetku obuke se licu izdaje interna potvrda o stečenim kompetencijama ili javno priznata isprava ukoliko je obuku realizovao javno priznati organizator aktivnosti obrazovanja odraslih.

AKCIONI PLAN ZAPOSŁJAVANJA ZA 2023. GODINU

1. OTVARANJE NOVIH RADNIH MESTA					
1.1. Podrška poslodavcima- sufinansiranje					
NERA	OČEKIVANI REZULTATI	INDIKATOR USPEŠNOSTI	NOSIOCI AKTIVNOSTI	IZVORI FINANSIRANJA	FINANSIJSKA SREDSTVA
1.1.1.Subvencije poslodavcima za zapošljavanje nezaposlenih lica iz kategorija teže zapošljivih	Povećano zapošljavanje	Broj novih radnih mesta žene/muškarci	NSZ Grad Subotica	Budžet RS Budžet Grada Subotice	2.500.000,00
1.2. Podrška samozapošljavanju-sufinansiranje					
1.2.1. Subvencija za samozapošljavanje	Povećano samozapošljavanje	Broj novoosnovanih firmi Broj lica koja su pokrenula sopstveni posao žene/muškarci	NSZ Grad Subotica	Budžet RS Budžet Grada Subotice	2.500.000,00
1.3. Javni radovi-tehnička podrška					
1.3.1. Javni Radovi	Nezaposlena lica angažovana na javnom radu	Broj nezaposlenih angažovanih na javnim radovima žene/muškarci	NZS Grad Subotica	Budžet Grada Subotice	5.000.000,00